

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/135/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712211331
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2014:5712211331.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: Ing. C. C., nar. XX.X.XXXX, bytom G., R. č. XXXX/X č. X, proti odporcom: 1/Ing. C. E., nar. XX.X.XXXX, bytom H., T. č. XX, 2/ Ing. C. L., nar. X.X.XXXX, bytom G., E. č. XX, zastúpený Gabrielou Kormošovou, bytom G., E. č. XX, 3/ Ing. G. H., nar. XX.X.XXXX, bytom G., F. č. XXX/X, 4/ Mgr. C. H., nar. X.X.XXXX, bytom H., U. č. XXXX/XX, 5/ D. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom G., C. U. č. X/XX, 6/ T. E., nar. X.X.XXXX, bytom G., kpt. U. č. XX/XX, 7/ Ing. M. H., nar. XX.X.XXXX, bytom G., L. č. X, 8/ C. G., nar. XX.X.XXXX, bytom G., Q. č. XX, 9/ Ing. C. A., nar. X.X.XXXX, bytom G., H. č. XXXX/XX, 10/ H. H., nar. X.X.XXXX, bytom G., F. č. XXX/X, 11/ Ing. Y. C., nar. XX.X.XXXX, bytom G., Q. č. XXXX/XX, 12/ Ing. G. O., nar. X.X.XXXX, bytom G., M. C. č. XXXX/XX, 13/ Y. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., Sv. V. a G. č. X/XX, 14/ G. T., nar. X.X.XXXX, bytom G., Z. XX/XX, 15/ K. D., nar. X.X.XXXX, bytom H., U. č. X/XX, 16/ C. F., nar. X.X.XXXX, bytom G., J. G. č. XX/XX, 17/ A. E., nar. XX.X.XXXX, bytom G., T. č. XXXX/X, zastúpený odporkyňou 18/ Adrianou Sekejovou, 18/ K. E., nar. X.X.XXXX, bytom G., R. č. XX, 19/ F. E., nar. X.X.XXXX, bytom G., A. E. č. XX, zastúpená odporkyňou 18/ Adrianou Sekejovou, 20/ Ing. C. L., nar. X.X.XXXX, bytom D. č. XXX, 21/ E. G., nar. X.X.XXXX, bytom G., kpt. J. U. č. XX/XX, 22/ C. E., nar. XX.X.XXXX, bytom G., T. č. XX/XX, 23/ N. L., nar. XX.X.XXXX, bytom G., T. č. XX/XX, odporcovia 3/, 4/, 5/, 13/, 18/, 22/, 23/ zastúpení advokátom JUDr. Jozefom Pliešovským, so sídlom G., L. č. X, o vydanie bezdôvodného obohatenia, v konaní o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 7C/154/2012-144 zo dňa 26. septembra 2013, takto

rozhodol:

Krajský súd rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bol návrh navrhovateľa zamietnutý a vo výroku o trovách konania zrušuje a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Vo výroku, ktorým bolo konanie voči odporcom Y. T. a Ing. C. L. zastavené, ostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia. Konanie voči odporcom Y. T. a Ing. C. L. zastavil. Zároveň rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že navrhovateľ a odporcovia sú podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti parc. č. KNC 3004/525. V súlade s ustanovením § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka ich podiely vyjadrujú mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva spoločnej veci. Užívanie nehnuteľnosti je dané ustanovením § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka tým, že spoluvlastníci hospodária so spoločnou vecou tak, že rozhodujú väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Navrhovateľ a odporcovia užívajú predmetnú nehnuteľnosť ako prístupovú cestu, k čomu dospeli na základe dohody, ako aj reálneho racionálneho využitia tejto nehnuteľnosti. Pokiaľ sa navrhovateľ ako podielový spoluvlastník domáhal náhrady vo forme bezdôvodného obohatenia voči ostatným spoluvlastníkom z dôvodu, že on spoločnú vec neužíva v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, ide o právny vzťah, ktorý je upravený v § 137 a 139

Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 123 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ ako podielový spoluvlastník preukázateľne užíva aj túto nehnuteľnosť na prístup k iným častiam svojich nehnuteľností, kde má spoluvlastnícky podiel, resp. vlastnícky vzťah. Cesta nie je využívaná výlučne len odporcami ako spoluvlastníkmi, a preto tento nárok navrhovateľa nemôže byť posúdený ako nárok vyplývajúci z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Navrhovateľ nevlastní reálne vyčlenený geografický podiel na predmetnej nehnuteľnosti, ide o ideálne podielové spoluvlastníctvo a jeho spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru účasti spoluvlastníka na právach a povinnostiach k spoločnej veci. U odporcov nemôže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu pri užívaní podielu na prístupovej ceste, pretože táto slúžiť svojmu účelu na základe určite väčšinovej dohody spoluvlastníkov. Tento spôsob užívania je v súlade s rozhodnutím spoluvlastníkov, kde sa dosiahla väčšinová dohoda. Navrhovateľ nepreukázal skutočnosť, že by predmetnú nehnuteľnosť vôbec neužíval a taktiež nepreukázal a nevyvrátil tvrdenia odporcov, že nehnuteľnosť slúži prístupu aj iných záhradkárov v danej záhradkárskej osade, prípadne na prístup iným vozidlám (vozidlám záchrannej služby, hasičského zboru).

Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý sa domáhal jeho zrušenia v zamietajúcej časti a vrátenia veci na ďalšie konanie. Poukázal na to, že v priebehu konania zmenil odôvodnenie svojej žaloby, ktorým sa však súd v odôvodnení rozhodnutia nezaoberal. V konaní tiež navrhol uzavretie zmluvy, ktorým sa súd rovnako nezaoberal. Súd zastavil konanie voči odporčyni 13/ Y. T. na základe jeho návrhu z dôvodu, že v záhradkárskej osade nevlastní žiaden pozemok, a teda nemá právny dôvod spornú parcelu užívať. Y. T. nemá zmluvu o dočasnom užívaní a pred kúpou podielu nemala ani nájomný vzťah s vlastníkmi spornej parcely. Y. T. je oprávnená osoba podľa § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Z. z. Y. T. nie je oprávnená rozhodovať o užívaní spornej parcely. Odvolateľ tiež namietal, že v konaní požadoval prístupenie U. T. na strane odporcov, ktorým návrhom sa okresný súd nezaoberal. Navrhovateľ nadobudol podiel 11/24 na spornej parcele kúpou od pôvodného vlastníka v roku 2010. Je právnym nástupcom pôvodného vlastníka - oprávnená osoba podľa § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Z. z., ktorému bola parcela vyvlastnená. V záhradkárskej osade pozemky užívajú užívatelia (odporcovia) od roku 1981 na základe zmluvy o odovzdaní pozemku na dočasné užívanie. Navrhovateľ takúto zmluvu nemá, a preto nemá oprávnenie užívať žiadny svoj podiel v záhradkárskej osade. Dôkazné bremeno je presunuté na súd, ktorý má dokázať, že navrhovateľ má zmluvu na dočasné užívanie, a teda že je užívateľ - súd to nedokázal. Navrhovateľ teda nemá právny dôvod užívať spornú parcelu, a preto nemôže užívať svoj podiel v záhradkárskej osade. Nie je pravdivé tvrdenie súdu, že pozemky záhradkárskej osady boli vrátené pôvodným vlastníkom, a to rodine D.. Zdôraznil, že je spoluvlastníkom spornej parcely a nie je oprávnený rozhodovať o jej užívaní. Odporcovia 1/ - 12/ a 14/ - 23/ zhodne potvrdili, že v záhradkárskej osade užívajú od roku 1981 záhradky a spornú parcelu č. 3004/525 užívajú ako prístupovú cestu k záhradkám na základe zmluvy o dočasnom užívaní (na 40 rokov). Odporcovia sú teda užívateľmi v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. Navrhovateľ doložil do spisu list odporcov 6/, 7/, 9/, 11/, 16/ - 19/ a 21/-23/, v ktorom potvrdzujú, že medzi nimi a navrhovateľom vznikol nájomný vzťah dňom účinnosti zákona č. 229/1991 Z. z. (§ 22 ods. 2) a taktiež ponúkli nájomné. Odporca 23/ vo vyjadrení z 10.10.2012 uviedol, že záhradkári sú nájomcovia a že nájomca má po dobu nájmu predkupné právo. Rovnako potvrdil, že všetky prístupové cesty im boli dané do užívania. Súd sa ďalej nezaoberal nájomným vzťahom odporcov od 24.6.1991. Podľa LV XXXX je pôvodným spoluvlastníkom Ing. D. D. s podielom spolu 5/48 a tiež Y. T. s podielom 1/48. Uvedení spoluvlastníci nevlastnia v záhradkárskej osade žiadnu inú parcelu (záhradku) a ani nemajú žiadnu zmluvu o dočasnom užívaní v záhradkárskej osade. Nemajú teda právny dôvod užívať spornú parcelu - oni sú vlastníci - oprávnené osoby podľa § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. Okresný súd neuviedol, kto sú všetci údajní užívatelia spornej parcely. Na okresnom súde prebieha obdobné konanie pod sp. zn. 10C/40/2013, kde bolo už nariadené znalecké dokazovanie ohľadom určenia výšky sumy náhrady za užívanie pozemku. Na okresnom súde tiež prebieha konanie pod sp. zn. 8C/159/2013, ktorého obsahom sa prvostupňový súd nezaoberal. Navrhovateľ nepovažoval za náležité tvrdenie okresného súdu, ktorý vychádzal zo záveru, že odvolateľ nepreukázal, že nehnuteľnosť neužíva. Uvedené mali preukazovať odporcovia, resp. súd. Ak okresný súd vychádzal z väčšinovej dohody spoluvlastníkov, uvedené nebolo podporené žiadnym dôkazom. Pred kúpou podielu 11/24 navrhovateľom na spornej parcele bol odporcom podiel ponúknutý, ale odporcovia ponuku nevyužili. Na pozemkovom úrade v Martine prebieha konanie podľa zákona č. 64/1997 Z. z., kde sa odporcovia domáhajú vyporiadania spornej parcely. S odporcom 20/ uzavrel dohodu o urovnaní, v ktorej odporca 20/ potvrdil, že je nájomcom. Zástupca odporcov 5/ a 23/ potvrdil, že odporcovia užívajú spornú parcelu na základe dohody o užívaní z roku 1981. Vyporiadanie podľa zákona č. 64/1997 Z. z. potom nemá žiaden vplyv na nájomné a vydanie bezdôvodného obohatenia. Až do prípadného vyporiadania podľa zákona č. 64/1997 Z. z. majú užívatelia (odporcovia) s vlastníkmi

(oprávnenými osobami) - navrhovateľom, Ing. D. D. a Y. T. nájomný vzťah. Odvolateľ tiež namietal nedostatky pri vykonávaní listinných dôkazov, v zápisnici sa neuvádza, ako bolo oboznamovanie listín realizované, navyše neboli oboznámené listy navrhovateľa zo dňa 24.4.2013, 23.9.2013 a 26.9.2013. Navrhovateľ si neuplatňuje vydanie bezdôvodného obohatenia od Ing. D. D. ani od Y. T., pretože títo sú spoluvlastníkmi - oprávnenými osobami ako je aj navrhovateľ.

Odporcovia 3/, 4/, 5/, 18/, 22/ a 23/ vo vyjadrení k podanému odvolaniu žiadali napadnuté rozhodnutie potvrdiť. Sporný pozemok je prístupovou cestou k ich záhradkám, neužívajú ho nad rámec ich spoluvlastníckych podielov. Uplatnený nárok považovali za odporujúci dobrým mravom.

Odporca 7/ vo vyjadrení k podanému odvolaniu súhlasil s napadnutým rozhodnutím. Zdôraznil, že aj navrhovateľ je podielovým spoluvlastníkom dotknutej parcely, pričom ostatní spoluvlastníci mu nebránia užívať predmetnú cestu, nepožadujú nájomné, neobviňujú ho, že sa bezdôvodne obohacuje. Predmetná parcela je od založenia osady až do súčasnosti viazaná na účelné využitie, a to ako prístupová cesta a tiež ako komunikácia vyhradená pre ostatných záhradkárov osady a tiež pre záchranné zložky - ako zásahová komunikácia pre vozidlá záchrannej služby prvej pomoci, požiarne vozidlá a vozidlá PZ SR. Navrhovateľ koná v rozpore s etickými normami a pravidlami dobrého spolunažívania, svojím konaním zneužíva svoje podielové spoluvlastníctvo na ujmu práv ostatných podielových spoluvlastníkov pozemkov a chát v záhradkárskej osade. Navrhovateľ nesprávne uvádza, že medzi ním a odporcami vznikol nájomný vzťah v zmysle zákona č. 229/1991 Zb.

Rovnaké vyjadrenie k odvolaniu predložila odporkyňa 11/ a odporca 16/.

Odporcovia 17/, 18/ a 19/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa navrhli napadnuté rozhodnutie potvrdiť.

Odporca 9/ rovnako žiadal rozsudok okresného súdu potvrdiť ako vecne správny. Navrhovateľ kúpil spoluvlastnícky podiel k pozemku bez vyčlenenia konkrétnej časti, pozemok využíva podľa potreby. Nakoľko sú spoluvlastníkmi, majú rovnaké práva a povinnosti. Odporcovia spolu s D. D. majú na pozemku väčšinový podiel (13/24). Pozemok navyše zhodnotili.

Odporca 2/ vo vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol rozsudok okresného súdu potvrdiť. Vyjadril nepochopenie s návrhom navrhovateľa na platenie nájomného, ak sú v spoluvlastníckom vzťahu.

Odporca 12/ obdobne vyjadril nesúhlas s odvolacími námietkami navrhovateľa. Pozemky v záhradkárskej osade neužíva od roku 1981, ale od roku 2007, kedy tu kúpil nehnuteľnosť. Rovnako ako navrhovateľ je spoluvlastníkom pozemku, preto nevidí dôvod, aby bol zaviazaný na zaplatenie nájomného. Nie je pravdou, že svoje predkupné právo neuplatnil. Keď dostal ponuku od pôvodného majiteľa podielu D. D., reagoval na ňu, avšak aj napriek tomu bol podiel predaný navrhovateľovi.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. toto rozhodnutie v zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania v zmysle ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V nenapadnutom výroku ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

V posudzovanej veci sa domáhal navrhovateľ vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť v súvislosti s užívaním parcely č. 3004/525, zastavané plochy a nádvoria, k. ú. H.. Navrhovateľ vlastní podiel 11/24. Každý z odporcov by mal vlastniť podiel 1/23. Ak je ich podiel menší, užívaním pozemku sa bezdôvodne obohacujú.

Štruktúra odôvodnenia rozhodnutia je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozhodnutia nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje § 157 ods. 2 O.s.p., dochádza nielen k tomu, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Odôvodnenie rozhodnutia dovoľuje účastníkovi konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej. Odôvodnenie rozhodnutí súdov tvorí v tomto smere súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Pokiaľ súd náležite neodôvodní svoje rozhodnutie, osobitne také, ktorým ukladá nejakú povinnosť, odníme účastníkovi konania právo konať pred súdom, čo je jeden z dôvodov pre zrušenie rozhodnutia v odvolacom konaní (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Z uvedeného vyplýva, že súd je povinný pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí dodržať základné obsahové požiadavky formulované v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. Odôvodnenie je koncipované tak, aby jasne, stručne a zrozumiteľne v sebe zahrnulo všetky náležitosti uvedeného zákonného ustanovenia - vymedzenie predmetu konania, dôkaznej situácie a jej právne posúdenie. Súd je pri formulovaní odôvodnenia rozhodnutia viazaný predovšetkým požiadavkou stručnosti, presnosti, ako aj základnými princípmi logického myslenia.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia mal odvolací súd za to, že predmetný rozsudok nespĺňa kritériá vymedzené ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. pre odôvodňovanie rozsudkov. Súd prvého stupňa totiž založil svoje rozhodnutie len na konštatovaní, že tu existuje väčšinová dohoda spoluvlastníkov o užívaní sporného pozemku. Takýto záver nemá vôbec oporu vo vykonanom dokazovaní, z ktorého dôvodu považoval odvolací súd úsudok súdu prvého stupňa vyjadrený v odôvodnení rozsudku za nepreskúmateľný. Existencia dohody o užívaní pozemku vyplynula len z písomných vyjadrení Y. T. a G. T., ktoré však nepostačovali pre vyvodenie záveru, že takáto dohoda bola uzavretá. Z obsahu spisu nevyplývalo, žeby ostatní odporcovia, prípadne spoluvlastníci (ktorí nefigurujú na strane odporcov) potvrdili uvedenú skutočnosť.

Aj napriek tomu, že v zmysle uvedeného nemohol krajský súd rozhodnutie okresného súd preskúmať, považoval za nevyhnutné zaujať stanovisko k niektorým právnym otázkam vzťahujúcim sa k tejto veci.

Podľa § 123 Občianskeho zákonníka vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

Podľa § 136 ods. 1 Občianskeho zákonníka vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov.

Podľa § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že obsahom vlastníckeho (spoluvlastníckeho) práva, je okrem iného, aj oprávnenie vlastníka vec v medziach zákona užívať. Vec môže byť v spoluvlastníctve aj viacerých osôb, pričom spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru účasti spoluvlastníka na vzťahu k spoločnej veci. To znamená, že vyjadruje aj mieru účasti, pokiaľ ide o užívanie spoločnej veci. Každý zo spoluvlastníkov je v zmysle § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený spoločnú vec užívať v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu.

V prípade, že spoluvlastníkovi nie je zabezpečené užívanie spoločnej veci v rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu, má právo na poskytnutie tomu zodpovedajúcej náhrady vo forme peňažného plnenia. Tomuto právu potom korešponduje povinnosť spoluvlastníka, ktorý vec užíva, takéto plnenie spoluvlastníkovi vylúčenému z užívania spoločnej veci poskytnúť.

Treba zdôrazniť, že aj keď medzi podielovými spoluvlastníkmi nedôjde k dohode o užívaní spoločnej veci a jeden alebo viacerí z nich ju užívajú, nie je možné dospieť k záveru, že vec je užívaná bez právneho dôvodu (o to viac takýto záver neprichádza do úvahy, ak sa spoluvlastníci na spôsobe užívania dohodli). Právnym dôvodom na užívanie veci je aj v takomto prípade ich spoluvlastnícke právo. Spoluvlastnícky podiel vyjadrujúci mieru účasti spoluvlastníka na právach a povinnostiach k spoločnej veci nie je totiž podiel na veci reálne vymedzený tak, ako to správne uviedol aj okresný súd, ale je len podielom ideálnym. V rámci neho nie je možné preto oddeliť, čo je výlučne podiel jedného spoluvlastníka a čo je výlučne podiel druhého spoluvlastníka, resp. podiely ostatných spoluvlastníkov.

Z vyššie uvedeného možno vyvodit', že ak sa podielový spoluvlastník domáha náhrady vo forme peňažného plnenia voči druhému spoluvlastníkovi za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, ide o právny vzťah z podielového spoluvlastníctva osobitne v Občianskom zákonníku upravený. V prípade, že sa spoluvlastníci o spôsobe užívania spoločnej veci, prípadne o jej náhrade nedohodnú, ide o nárok, ktorý vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 123 Občianskeho zákonníka. Uvedený nárok nemožno právne kvalifikovať ako nárok z bezdôvodného obohatenia. Ustanovenia o bezdôvodnom obohatení majú len podpornú povahu a ich použitie nemožno preto rozširovať na práva, ktoré sa opierajú o osobitné zákonné ustanovenia.

Napokon, v prípade práva podielového spoluvlastníka na náhradu za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu zodpovedajúcom jeho spoluvlastníckemu podielu, nie je splnená ani jedna zo skutkových podstát vzniku bezdôvodného obohatenia. Nejde totiž, a to ani vtedy, ak spoluvlastník vec v celosti užíva bez dohody s ostatnými spoluvlastníkmi, o užívanie veci bez právneho dôvodu, a teda o majetkový prospech získaný bez právneho dôvodu, ani o majetkový prospech získaný plnením z neplatného právneho úkonu, plnením z právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol, prípadne získaný z nestatočných zdrojov (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. mája 2000 sp. zn. 2 Cdo 141/99).

V posudzovanej veci je nesporné, že účastníci boli v rozhodujúcom čase podielovými spoluvlastníkmi dotknutej nehnuteľnosti. Navrhovateľ sa bezpochyby domáhal peňažného plnenia voči odporcom za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu. Uplatnil teda právo, ktoré vyplýva z podielového spoluvlastníctva, a ktoré sa opiera o ustanovenie § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka (vyššie uvedené úvahy vychádzajú z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/277/2009 zo dňa 24.11.2009).

Žiada sa uviesť, že posúdenie, či v konkrétnej veci spoluvlastník užíva vec v rámci podielu, je posúdením právnym vychádzajúcim zo skutkových zistení. Súd musí brať do úvahy všetky okolnosti prípadu; nestačí napríklad zistenie, že spoluvlastník užíva časť veci o väčšej výmere než by mu podľa pomery výšky podielov náležala, musí sa zaoberať kvalitou užíwanej časti (napr. spoločný pozemok tvorí z väčšej časti neúrodná a k inému účelu nevyužívaná pôda, jeho menšia časť je vysoko úrodná). Na základe tohto posúdenia je možné urobiť záver, či spoluvlastník užíva vec v rámci svojho podielu alebo nad tento rámec.

Navrhovanie dôkazov má priamu spojitosť s povinnosťou tvrdenia (§ 79 ods. 1 a § 101 ods. 1 O.s.p.). Dôkaznú povinnosť môže účastník plniť od začiatku konania, v žalobe, vo vyjadrení k nej, mimo týchto procesných úkonov, v rámci prípravy pojednávania, pri odročovaní pojednávania. Povinnosť označiť dôkazy sa vzťahuje na všetky tvrdenia, ktoré sa uviedli v žalobe a vo vyjadrení žalovaného. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je okamih vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na účastníkovi konania, bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy, prípadne výnimočne aj iné než navrhnuté dôkazy, a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých účastníkom v opačnom procesnom postavení než je účastník, ktorý nesplnil alebo nedostatočne splnil svoju dôkaznú povinnosť.

Úlohou všeobecného súdu je korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Podľa aktuálnej právnej úpravy súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, než navrhli účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Spravidla pôjde o situáciu, kedy súd aj napriek množstvu zadovážených dôkazov nebude môcť rozhodnúť vo veci bez tohto ďalšieho dôkazu.

Krajský súd dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostrážitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. Je preto vždy na navrhovateľovi, ktorý tvrdí, že jeho práva boli dotknuté, aby preukázal, že mu nárok patrí. Iba predloženie dôkazov, ktoré dávajú jasný a zrozumiteľný doklad o tvrdenom práve, umožňuje žalobe vyhovieť.

K námietke odvolateľa, že okresný súd sa nezaoberal jeho návrhom na pripustenie pristúpenia ďalšej odporkyne U. T., odvolací súd upriamuje pozornosť na podanie navrhovateľa zo dňa 23.9.2013 (č. I. 118), z ktorého zreteľné vyplýva, že účastník už pristúpenie uvedenej účastníčky nepožaduje. Pokiaľ bolo namietané nevykonanie jednotlivých listinných dôkazov, k tomu odvolací súd akcentuje procesnú zodpovednosť navrhovateľa za spor, z ktorej jednoznačne vyplýva oprávnenie účastníka požadovať vykonanie dôkazov, ktoré súd nevykonával vo fáze prvostupňového konania. Účastník bol o tomto práve poučený v zmysle § 120 ods. 4 O.s.p.; ak svoje práva nevyužil, nie je možné uvedené naprávať v konaní pred odvolacím súdom. Odvolací súd tiež nepovažoval za náležité námietky navrhovateľa

smerujúce k aplikácii zákona č. 229/1991 Zb., keďže z doposiaľ prezentovaných tvrdení účastníka je zrejmé, že právny základ sporu tkvie v ustanoveniach Občianskeho zákonníka týkajúcich sa podielového spoluvlastníctva, nie v reštitučných predpisoch.

Na základe popísaných dôvodov bol krajský súd nútený prvostupňové rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. V ďalšom konaní okresný súd zameria predovšetkým svoju pozornosť na riadne preskúmanie a vyhodnotenie dôkazov predložených účastníkmi, a to v zmysle výkladu formulovaného druhostupňovým súdom. Osobitne bude dbať na dodržiavanie základných princípov sporového konania, vyjadreného predovšetkým v ustanovení § 120 ods. 1 O.s.p. veta prvá O.s.p., ktoré ukladá navrhovateľovi, aby pri uplatnení nároku, tento riadne odôvodnil a podložil sumárom konzistentných dôkazov.

Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.